Regionrådsberedningen

SKRIVELSE
2019-09-11

RS 2019-0639

Regionstyrelsen

Motion 2019:31 av Anna Sahlin (V) om att formulera mål om andel vegetarisk mat i Region Stockholms miljöprogram

Föredragande regionråd: Thomas Eriksson

Ärendebeskrivning

I motionen föreslås regionfullmäktige besluta om att Region Stockholms miljöprogram kompletteras med mål om ökad andel vegetarisk mat i Region Stockholms verksamheter, samt att Region Stockholm arbetar för att hälften av all mat som serveras i Region Stockholms verksamheter ska vara växtbaserad år 2020.

Förslag till beslut

Regionrådsberedningen föreslår regionstyrelsen föreslå att regionfullmäktige beslutar följande.

Motion 2019:31 av Anna Sehlin (V) avslås med hänvisning till vad som sägs i regionrådsberedningens motivering.

Regionrådsberedningens motivering

Minskning av Region Stockholms klimatpåverkan är ett prioriterat arbete och motionärens engagemang välkomnas.
För att nå satta mål krävs fokuserat och idogt arbete. Alla verksamheter och områden behöver bidra på det sätt de kan utifrån sina förutsättningar. Livsmedel och måltiders klimatpåverkan är därför utpekat i gällande miljöprogram.

Hållbarhetsaspekterna inom livsmedel och måltider är en komplex fråga, vilket speglas i de indikatorer som hör till målet i Region Stockholms miljöprogram 2017–2021 och Plan för hållbara patientmåltider. Att sänka klimatpåverkan från patientmåltider är ett av de mål som berör den mat som serveras i Region Stockholm, att byta ut vissa livsmedel mot mer klimatsmarta produkter, samt att öka andelen lokalproducerat med fokus på bland annat kött- och mejeriprodukter, är ett av flera tillvägagångssätt som pekas ut i nämnda plan. Målsättningar och plan har sedan antagande successivt implementerats i Region Stockholms verksamheter i samband med förnyande av avtal för patientmåltider. Vårdverksamheter inom Region Stockholm arbetar aktivt och medvetet inom ramen för

miljömålsarbetet för att minska klimatpåverkan från patientmåltider, exempelvis genom menyplanering och val av livsmedel. Effekterna av detta har ännu inte kunnat utläsas fullt ut eftersom målsättningar och plan är förhållandevis nyligen antagna.

I budget 2019 gavs uppdrag till Regionstyrelsen att påbörja arbetet med att ta fram ett nytt hållbarhetsprogram. Det nya hållbarhetsprogrammet kommer ta vid efter miljöprogrammet vid dess utgång 2021. I arbetet med det nya hållbarhetsprogrammet är möjligheterna för ökad andel växtbaserad mat utifrån Region Stockholms särskilda förutsättningar en aspekt som kommer att utredas vidare. Samtidigt ser vi hur marknaden för växtbaserade livsmedelsprodukter utvecklas i en riktning som kan möjliggöra ökad andel växtbaserad kost inom redan befintligt miljöprogram.

Att få i sig all näring som behövs är en viktig del av patientens tillfrisknande och välmående, i många fall lika viktig som medicineringen. Dessutom ligger många patienter som kommer in till vården i riskzonen för undernäring, vilket gör det extra viktigt att maten är god och tilltalande för dem.

Region Stockholm arbetar med att sänka klimatpåverkan från mat och livsmedel. Innan beslut om ett så pass omfattande mål som 50 procent växtbaserad mat till år 2020 fattas är det viktigt att utreda vad konsekvenserna av ett sådant beslut skulle få på Region Stockholms övriga målindikatorer avseende hållbara patientmåltider. Att mitt i programperioden ändra och tillföra nya mål bedöms inte vara praktiskt genomförbart. Det är svårt att nå så kortsiktiga mål inom ramen för nu gällande avtal samtidigt som vi inte vet vilka effekter det skulle ha för verksamheterna. Även om tanken är god är bedömningen att motionärens förslag inte skulle leda till de effekter motionären vill nå och istället vara problematiska för verksamheten att arbeta med.

Beslutsunderlag
Regiondirektörens tjänsteutlåtande
Motion 2019:31

Irene Svenonius Thomas Eriksson

Regionstyrelsen
Regionledningskontoret
Kristian Hemström

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2019-08-19

RS 2019-0639

Regionstyrelsen

Motion 2019:31 av Anna Sahlin (V) om att formulera mål om andel vegetarisk mat i Region Stockholms miljöprogram

Ärendebeskrivning

I motionen föreslås regionfullmäktige besluta om att Region Stockholms miljöprogram kompletteras med mål om ökad andel vegetarisk mat i Region Stockholms verksamheter, samt att Region Stockholm arbetar för att hälften av all mat som serveras i Region Stockholms verksamheter ska vara växtbaserad år 2020.

Beslutsunderlag

Regiondirektörens tjänsteutlåtande
Motion 2019:31

Förslag till beslut

Regionrådsberedningen föreslår regionstyrelsen föreslå att regionfullmäktige beslutar följande.

> Motion 2019:31 av Anna Sehlin (V) avslås med hänvisning till vad som sägs i regiondirektörens tjänsteutlåtande.

Regionledningskontorets förslag och motivering

Sammanfattning

Motionären föreslår att Region Stockholms utökar miljöprogrammet med mål om ökad vegetarisk andel mat samt att Region Stockholm arbetar för att hälften av all mat som serveras är växtbaserad. Motionären motiverar förslaget med att vi i Sverige har en hög köttkonsumtion som behöver brytas eftersom köttproduktionen bidrar till stora utsläpp av växthusgaser. Att öka andel vegetarisk mat anser motionären vara en viktig åtgärd för att minska klimatpåverkan från patientmåltider.

Hållbarhetaspekterna inom livsmedel och måltider är en komplex fråga, vilket speglas i de indikatorer som hör till målet i Region Stockholms miljöprogram 2017–2021 och Plan för hållbara patientmåltider. Ett utökat

arbete med att fokusera på att minska klimatpåverkan kan leda till att andra viktiga aspekter kan bli eftersatta. För att säkerställa att alla aspekter av hållbara patientmåltider beaktas kommer vidare utredning av eventuellt mål avseende växtbaserad mat att integreras i uppdrag om framtagande av ett hållbarhetsprogram för Region Stockholm, RS2019-0504.

Regionledningskontoret föreslår därmed att motionen ska avslås.

Bakgrund
I motionen föreslås att Region Stockholm inkluderar mål om andel vegetarisk mat i Region Stockholms verksamheter, gärna med Södertälje kommun som förebild, samt arbetar för att hälften av all mat som serveras i Region Stockholms verksamheter ska vara växtbaserad år 2020. Förslaget utgör komplement till befintliga mål om patientmåltider i Region Stockholms miljöprogram för att tydligare styra mot minskad köttkonsumtion och ökad andel vegetabilier i klimatarbetet. I motionen poängteras att kosten självklart ska vara näringsriktig och hälsosam och att förslaget inte står i motsättning till detta.

Överväganden
Att öka andel vegetarisk mat är en av flera möjliga åtgärder för att begränsa klimatpåverkan från patientmåltider, Hållbarhetsaspekter inom livsmedel och måltider är en komplex fråga, vilket speglas i de indikatorer som hör till målet i Miljöprogram 2017–2021 och Plan för hållbara patientmåltider. Dessa innefattar både hållbarhets- och djurskyddskrav vid upphandling, minskad klimatpåverkan, ökad andel ekologiska och lokalproducerade livsmedel samt minskat matsvinn. För att målet om hållbara patientmåltider ska uppnås behöver arbetet ske utifrån helheten.
Att fokusera på en del, som exempelvis klimat, gör att andra delar riskerar att bli eftersatta.

Vårdverksamheter inom Region Stockholm arbetar aktivt och medvetet inom ramen för miljömålsarbetet för att minska klimatpåverkan från patientmåltider, exempelvis genom menyplanering och val av livsmedel. Det är emellertid viktigt att tillse att strävan efter minskad klimatpåverkan inte sker på bekostnad av patienternas vilja att äta maten. Många av patienterna är äldre och de är ofta svårt sjuka. Deras aptit är många gånger starkt nedsatt eller helt obefintlig, och att i dessa situationer servera mat som för många patienter innebär nya smaker och livsmedel som de inte är vana vid att äta kan vara problematiskt. Speciellt på geriatriska avdelningar är igenkänningsfaktorn viktig för att få patienterna att äta maten. Maten är en viktig del av patientens tillfrisknande och välmående, många gånger lika

viktig som medicineringen. Dessutom ligger många patienter som kommer in till vården i riskzonen för undernäring, vilket gör det extra viktigt att maten är tilltalande för dem.

Södertälje kommun har arbetat framgångsrikt med växtbaserad mat. Det är emellertid viktigt att beakta att det är stora skillnader mellan kommunal verksamhet och Region Stockholms vårdverksamheter. En stor del av de måltider som serveras i kommunal regi äts av barn i förskola och skola. Endast en mindre del går till äldreboenden och vårdboenden. Det går inte att jämställa barns och ungdomars måltidsbehov med de för sjuka och äldre patienter. Dessutom äter patienterna dygnets alla måltider på sjukhuset, till skillnad från barn i skola och förskola som endast äter några måltider inom kommunens verksamhet, eller av kommunen finansierad verksamhet.

Det går att kombinera en lägre klimatpåverkan med rätt val av livsmedel och samtidigt servera näringsrika och anpassade måltider för sjuka patienter. Innan beslut om ett så pass omfattande mål som 50 procent växtbaserad mat till år 2020 fattas är det viktigt att utreda vad konsekvenserna av ett sådant beslut skulle få på Region Stockholms övriga målindikatorer avseende hållbara patientmåltider. Exempelvis skulle minskade inköp av kött och mejeriprodukter sannolikt öka inköpen av bland annat soja- och havrebaserade produkter. Inom dessa produktområden är tillgången på ekologiska produkter betydligt sämre jämfört med kött och mejeri, vilket skulle ge negativa effekter på målet om 50 procent ekologiskt till 2021. Mejeriprodukter står för en stor del av Region Stockholms inköp avseende patientmåltider. Här behöver även aspekter som öppna landskap, biologisk mångfald och vikten av att främja god djurhållning vägas in.

Hänsyn behöver även tas till vårdverksamheternas befintliga leverantörsavtal gällande livsmedel och måltidstjänster, vilka inte är anpassade för att kunna servera 50 procent växtbaserad mat år 2020. Det krävs en god framförhållning när nya mål tas fram eftersom det kan bli en fördröjning på upp till fyra år, beroende på när avtalen har tecknats, för att verksamheterna ska kunna leva upp till dem.

För att säkerställa att alla aspekter av hållbara patientmåltider beaktas kommer vidare utredning av eventuellt mål avseende växtbaserad mat att integreras i uppdrag om framtagande av ett hållbarhetsprogram för Region Stockholm, RS2019-0504, i vilket miljöprogrammet ska integreras.
Mot bakgrund av ovanstående föreslår regionledningskontoret därmed att motionen ska avslås.

Ekonomiska konsekvenser
Övergång till högre andel växtbaserad mat kan ge både kostnadsbesparingar och kostnadsökningar. Växtbaserade mejeriprodukter är exempelvis generellt dyrare än animaliska, medan andra växtbaserade produkter är billigare. De ekonomiska konsekvenserna kommer att utredas vidare inom ramen för framtagande av hållbarhetsprogram för Region Stockholm, RS2019-0504.

Carina Lundberg Uudelepp
Regiondirektör

Karin Öhlander
Tf. stabschef

Beslutsexpediering:
Akt

Godkänd av Carina Lundberg Uudelepp, 2019-08-19

Region Stockholm

Ankom
Region Stockholm
2019 -05- 07
Dnr. RS 2019-0639

2019:31

Region Stockholm
2019-05-07

Motion av Anna Sehlin (V) om att formulera mål om andel vegetarisk mat i Region Stockholms miljöprogram

Svenskar äter dubbelt så mycket kött 2019 jämfört med 1990. Tyvärr är det inte inhemskt kött som ökar utan importerat kött. Konsumtion av nöt och fårkött bidrar till stora utsläpp från jordbruket i Sverige och utomlands. Därför hör köttkonsumtionen, tillsammans med vårt internationella flygande, till konsumtionsmönster som behöver brytas för att nå klimatmålen.

Köttproduktion bidrar till stora utsläpp av växthusgaser. Stora utsläpp kommer i form av metanutsläpp från idisslande kor och får. Stora utsläpp sker även från odlingen av djurens foder. Köttproduktionen kan även minska kol-upptaget genom ex. avskogning, vilket främst berör importerade produkter.

I Region Stockholm (tidigare Stockholms läns landstings) miljöprogram finns mål om minskad klimatpåverkan från livsmedel. Det finns även mål om närodlat (Mälardalen och Gotland), högre andel ekologisk (30 %) samt minskat matsvinn. Alla dessa mål är bra och leder förhoppningsvis till att den mat som tillagas och äts i Region Stockholms verksamheter inte bidrar onödigt mycket till klimatutsläpp och att den mat som lagas också äts upp.

Med mål om minskad klimatpåverkan från livsmedel byts ofta nötkött ut mot kyckling. Kycklingkött är inte lika klimatpåverkande men där finns en djuretisk aspekt eftersom kycklingarna föds upp i fabriksliknande miljöer och ofta får ett kort och stressig liv.

I Södertälje kommun har ett målmedvetet klimatarbete lett till att kommunen i alla egna verksamheter med stor framgång tillagar och serverar buffé-måltider med 80 % vegetabilier. Genom professionella kockar med egna recept ersätts importerade produkter som ris med svenska råvaror. Kommunen har även hög andel ekologiska varor och hög andel närodlat genom direkt-upphandling från jordbrukare. Region Stockholm som har höga målsättningar att minska sin klimatpåverkan borde ta Södertälje kommun som exempel på hur det går att servera näringsrik, nyttig och klimatsmart mat där andelen kötts minskat och andelen vegetabilier ökat.

Självklart ska vi fortsätta att servera god och näringsrik kost på våra sjukhus och låta professionen och nutritionister arbeta fram den bästa och mest näringsrika maten för patienter på regionens sjukhus. Motionens intention står inte i motsättning till hållbara och hälsosamma patientmåltider som en del av vården och tillfrisknandet.

Mot bakgrund av ovanstående föreslås landstingsfullmäktige besluta

att Region Stockholms miljöprogram får mål om ökad vegetarisk andel mat regionens verksamheter, gärna med Södertälje kommun som exempel

att Region Stockholm arbetar ~~mot~~ för att hälften av all mat som serveras i Regions Stockholms verksamheter ska vara växtbaserad år 2020.

Anna Sehlin (V)